

การรักษา

1) วิธีไม่ผ่าตัด

- การกลั้วคอแรงๆ หลังรับประทานอาหารด้วยน้ำยากลั้วคอ, น้ำเกลือ หรือน้ำเปล่าธรรมดา ซึ่งอาจจะช่วยให้ซีไคลทอนซิลหลุดออกมาได้ง่ายขึ้น
- การใช้นิ้ววนบริเวณใต้คางบริเวณมุมขากรรไกรล่าง (ซึ่งตรงกับบริเวณต่อมทอนซิล) เพื่อให้ซีไคลทอนซิลดังกล่าวหลุดออกมา
- การใช้ไม้พันสำลี (cotton bud), ปลายของที่หนีบผม, เครื่องมือที่ใช้เขียนซีหูออก (ear curette), แปรงสีฟัน เขี่ย หรือกดบริเวณต่อมทอนซิลเพื่อเอาซีไคลทอนซิลดังกล่าวออก วิธีนี้ไม่แนะนำให้ผู้ป่วยทำเองเนื่องจากอาจมองเห็นไม่ชัด อาจทำให้เกิดการบาดเจ็บของเนื้อเยื่อบริเวณต่อมทอนซิล

อาจเกิดแผล หรือมีเลือดออกได้ ควรให้แพทย์เป็นผู้เขี่ยออกให้ ผู้ป่วยบางราย อาจใช้นิ้วล้วงเข้าไปในช่องปาก แล้วกดบริเวณส่วนล่างของต่อมทอนซิล แล้วดันขึ้นบน หรือใช้ลิ้นดัน เพื่อให้ซีไคลทอนซิลหลุดออกมาได้

- ใช้ที่พ่นน้ำทำความสะอาดช่องปาก, ฟันและลิ้น (water pick) ฉีดบริเวณต่อมทอนซิล อาจทำให้ซีไคลทอนซิลหลุดออก

2) วิธีผ่าตัด

- ใช้กรด trichloroacetic acid หรือเลเซอร์ (laser tonsillotomy) จี้ต่อมทอนซิล เพื่อเปิดขอบร่อง หรือซอกของต่อมทอนซิลให้กว้างไม่ให้เป็นซอกหลืบ ที่จะเป็นที่สะสมของสิ่งต่างๆได้อีก ซึ่งสามารถทำได้โดยใช้ยาชาเฉพาะที่
- ผ่าตัดต่อมทอนซิลออก (tonsillectomy) เป็นการรักษาที่หายขาด มักจะทำในกรณีที่ใช้วิธีดังกล่าวข้างต้นแล้วยังไม่ได้ผล

Tonsillar concretion (ซีไคลทอนซิล)

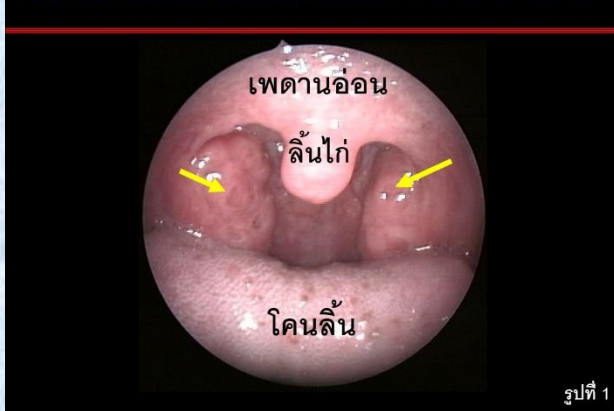
จัดทำโดย นิสิตแพทย์ ชนิภา อุดมสิน

นิสิตแพทย์ วิศวกรรม

ภาควิชา โสต ศอ นาสิก มหาวิทยาลัยนเรศวร

ต่อมทอนซิลคืออะไร

ต่อมทอนซิลที่ด้านข้างของช่องปาก (Palatine Tonsil)

ต่อมทอนซิล (tonsils) เป็นกลุ่มเนื้อเยื่อประเภทต่อมน้ำเหลือง มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย ภายในต่อมมีเม็ดเลือดขาวหลายชนิด มีหน้าที่หลักคือ การจับและทำลายเชื้อโรคที่เข้าสู่ร่างกายทางทางเดินอาหาร หน้าที่รองลงมาคือสร้างภูมิคุ้มกัน ต่อมทอนซิลพบได้หลายตำแหน่ง ต่อมที่เราเห็นจะอยู่ด้านข้างของช่องปาก มีชื่อเรียกว่า **พาลาทีนทอนซิล (palatine tonsil) (รูปที่1)** นอกจากนี้ต่อมทอนซิลยังพบได้บริเวณโคนลิ้น (lingual tonsil) และช่องหลังโพรงจมูก (adenoid tonsil)

สาเหตุการเกิดซีไคลทอนซิล

สารคล้ายเนย สีเหลือง ขาว สะสมอยู่ในร่องหรือซอก (crypts) ของต่อมทอนซิล

การใช้เครื่องมือที่ใช้เขี่ยหิน (ear curette) เขี่ย หรือกด บริเวณต่อมทอนซิล เพื่อเอา ซีไคลทอนซิลออก

ต่อมทอนซิลที่ด้านข้างของช่องปาก (Palatine Tonsil)

ปกติพาลาทีนทอนซิลจะมีร่องหรือซอก (**crypts**) ซึ่งเศษอาหารอาจเข้าไปติดหรือตกค้างได้ นอกจากนั้นเซลล์ที่บุร่องหรือซอกนั้น อาจมีการตายและหลุดลอกออกมา คล้ายกับเซลล์ผิวหนังชั้นบนสุด ที่มีการหลุดลอกออกมาเป็นซีไค แล้วมีแบคทีเรีย เม็ดเลือดขาว และเอ็นไซม์ในน้ำลายเข้าไปย่อยสลาย เกิดเป็นสารคล้ายเนยสีเหลือง ขาว สะสมอยู่ เรียกว่า **“ซีไคลทอนซิล (tonsillar concretion)” (รูปที่2)** ผู้ป่วยบางรายอาจมีสารแคลเซียมมาเกาะ ทำให้มีลักษณะคล้ายก้อนแคลเซียม (tonsillolith) หรือก้อนหิน (tonsil stone) อยู่ในร่องของต่อม

อาการ

ซีไคลทอนซิล อาจทำให้เกิดปัญหาต่อไปนี้

- 1) ก่อให้เกิดความรำคาญ รู้สึกคล้ายมีอะไรติดๆ อยู่ในลำคอ
- 2) ทำให้ต่อมทอนซิลอักเสบ ทำให้มีอาการเจ็บคอเป็นๆ หายๆ
- 3) ทำให้มีกลิ่นปาก
- 4) ทำให้มีอาการปวดร้าวไปที่หู หรือไอน้ำเรื่อได้ในผู้ป่วยบางราย

ซีไคลทอนซิลนั้นถ้าปล่อยทิ้งเอาไว้จะไม่เป็นอันตรายใดๆ ต่อผู้ที่มี แต่อาจจะทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวซึ่งทำให้คุณภาพชีวิตเสียไป เช่น อาจรู้สึกไม่มั่นใจเวลาพูดกับผู้อื่น เนื่องจากมีกลิ่นปาก โดยปัญหาซีไคลทอนซิลไม่สามารถป้องกันไม่ให้เกิดได้ แต่ผู้ป่วยสามารถสังเกตเองได้ว่าพฤติกรรมในการรับประทานอาหารอะไรที่อาจกระตุ้นให้มีซีไคลทอนซิล